

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
M. WATHELET
fremsat den 13. december 2012¹

Sag C-565/11

**Mariana Irimie
mod
Administrația Finanțelor Publice Sibiu
Administrația Fondului pentru Mediu**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Tribunalul Sibiu (Rumænien))

»Tilbagebetaling af afgifter opkrævet af en medlemsstat i strid med EU-retten — national lovgivning, der begrænser den rente, denne medlemsstat skal betale af de tilbagebetalte afgifter — principperne om effektivitet, ækvivalens og proportionalitet«

I – Indledning

1. Den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse er blevet indgivet under en sag mellem Mariana Irimie og Administrația Finanțelor Publice Sibiu (den offentlige økonomiforvaltning i Sibiu) samt Administrația Fondului pentru Mediu (myndigheden for miljøfonden), hvorunder Mariana Irimie har nedlagt påstand om tilbagebetaling af en afgift, som er opkrævet i strid med EU-retten, nærmere bestemt artikel 110 TEUF, og betaling af lovbestemt rente fra datoen for betalingen af afgiften indtil den faktiske tilbagebetaling heraf.

2. I forbindelse med indregistreringen af et motorkøretøj hidrørende fra en anden medlemsstat skulle Mariane Irimie betale en forureningsafgift².

3. I Tatu-dommen³ om den pågældende afgift fastslog Domstolen, at artikel 110 TEUF skal fortolkes således, at den afskærer en medlemsstat fra at indføre en forureningsafgift for motorkøretøjer ved deres første indregistrering i medlemsstaten, hvis denne afgiftsforanstaltning indføres på en sådan måde, at den afskrækker fra ibrugtagning i nævnte medlemsstat af brugte køretøjer, som er købt i andre medlemsstater, uden dog at afskrække fra køb af brugte køretøjer af samme alder og med samme slitage på det indenlandske marked.

4. Den forelæggende ret ønsker med sin præjudicielle forelæggelse, som er indleveret til Domstolens Justitskontor den 10. november 2011, oplyst, om en national lovgivning, der fastsætter bestemmelse om betaling af renter af afgifter, der skal tilbagebetales, fra den på datoen efter fremsættelsen af kravet om tilbagebetaling følgende dato og ikke fra den dato, hvor afgiften blev betalt, er forenelig med

1 — Originalsprog: fransk.

2 — På tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen blev Ordonanță de Urgență a Guvernului nr. 59/2008 pentru instituirea taxei pe populare pentru autovehicule (regeringens hastedekret nr. 50/2008 om indførelse af en forureningsafgift på motorkøretøjer af 21.7.2008) (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr. 327 af 25.4.2008), som trådte i kraft den 1.7.2008, vedtaget, og i dekretets artikel 3 indførtes en forureningsafgift for motorkøretøjer af kategori MI til M3 og N1 til N3.

3 — Dom af 7.4.2011, sag C-2/09, endnu ikke trykt i Samling af Afgørelser.

EU-retten. Herved ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om den nationale lovgivning er forenelig med principperne om effektivitet, ækvivalens og proportionalitet samt med ejendomsretten, der er sikret ved artikel 17 i chartret om grundlæggende rettigheder i Den Europæiske Union (herefter »chartret«), sammenholdt med artikel 6 TEU.

II – Rumænske retsfor skrifter

5. I den rumænske retsorden er skatte- og afgiftsproceduren fastlagt i Ordonanța Guvernului nr. 92 privind Codul de procedură fiscală (regeringsdekret nr. 92 om skatteproceduren, *Monitorul Oficial al României*, del I, nr. 513 af 31.7.2007, med senere ændringer og tilføjelser, herefter »OG nr. 92/2003«).

6. Efter anmodning af 3. juli 2012 fra Domstolen om uddybende oplysninger har den forelæggende ret oplyst, at i henhold til artikel 124 i OG nr. 92/2003, sammenholdt med artikel 70 i samme dekret, skal der betales rente af beløb, der skal tilbagebetales af offentlige midler, fra den på dagen for fremsættelsen af kravet om tilbagebetaling følgende dag. Den har præciseret, at den nationale retspraksis er fast og ikke tvetydig på dette punkt.

7. Den forelæggende ret har ligeledes, som svar på denne anmodning om uddybende oplysninger, oplyst, at efter afslutningen af den for retten verserende sag, og selv efter en foregående administrativ procedure, ville det være umuligt for den afgiftspligtige at indlede en yderligere retssag med påstand om tilkendelse af supplerende renter, dvs. renter for perioden fra datoen for betalingen af den ulovlige afgift til datoen for fremsættelsen af kravet om tilbagebetaling.

III – Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

8. I december 2007 købte Mariana Irimie et motorkøretøj, som var indregistreret i Tyskland⁴. Hun henvendte sig til de rumænske myndigheder med henblik på den første indregistrering af køretøjet i Rumænien i september 2008 og betalte et beløb på 6 707 rumænske lei (RON) i forureningsafgift.

9. Ved stævning af 31. august 2009, præciseret den 10. december 2009 og den 7. juli 2011, har Mariana Irimie anlagt sag ved Tribunal Sibiu (Rumænien) mod Administrația Finanțelor Publice Sibiu og Administrația Fondului pentru Mediu med påstand om dels tilbagebetaling det beløb, der er betalt i forureningsafgift, dels betaling af de lovbestemte renter af denne afgift fra datoen for betalingen af heraf.

10. Den forelæggende ret har anført, at afgørelsen vedrørende tilbagebetaling af det beløb, der er betalt i forureningsafgift, ikke bør give anledning til større problemer, henset til Tatu-dommen⁵. Hvad angår kravet om tilbagebetaling af de fulde lovbestemte renter af afgiften, beregnet fra datoen for betalingen af denne afgift, har den forelæggende ret imidlertid understreget, at det ikke er muligt at tage denne påstand til følge på grund af bestemmelserne i artikel 124, sammenholdt med artikel 70, i OG nr. 92/2003, hvorefter rente af beløb, som skal tilbagebetales af offentlige midler, først tilkendes fra den på dagen for fremsættelsen af kravet om tilbagebetaling følgende dag.

4 — Motorkøretøjet blev indregistreret for første gang i Tyskland den 23.3.1999.

5 — Den forelæggende ret henviser også til den retspraksis, som bekræfter denne dom, bl.a. kendelser af 8.4.2011, forenede sager C-136/10 og C-178/10, Obreja og Darmi, sag C-336/10, Ijac, og forenede sager C-29/11 og C 30/11, Sfichi og Ilaș, kendelse af 13.7.2011, sag C-263/10, Nisipeanu, dom af 7.7.2011, sag C-263/10, Nisipeneau, samt kendelser af 13.7.2011, sag C-335/10, Vijulan, sag C-438/10, Drutu, og sag C-573/10, Micsa. Retten har ligeledes, på Domstolens anmodning om uddybende oplysninger af 3.7.2012, præciseret, at efter Tatu-dommen giver de nationale domstole medhold i sager anlagt af afgiftspligtige, idet det bestemmes, at der skal ske tilbagebetaling af afgiften, og idet der tilkendes rente fra den på datoen for fremsættelsen af kravet om tilbagebetaling følgende dato.

11. Den forelæggende ret er således i tvivl om, hvorvidt en sådan regel er forenelig med EU-retten, bl.a. med principperne om effektivitet, ækvivalens og proportionalitet i relation til erstatningssøgsmål som privatpersoner har ret til at anlægge i tilfælde af tilsidesættelser af EU-retten, samt med ejendomsretten, der er sikret ved chartrets artikel 17, sammenholdt med artikel 6 TEU.

12. På denne baggrund har Tribunalul Sibiu besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal principperne om effektivitet, ækvivalens og proportionalitet – som gælder for de retsmidler, som en privatperson, der har lidt et tab som følge af anvendelsen af en bestemmelse, der er i strid med [EU]-retten, har adgang til med henblik på udbedring af tilsidesættelser af fællesskabsretten – og som følger af retspraksis fra Den Europæiske Unions Domstol, i forening med artikel 6 [TEU] og artikel 17 i [chartret], fortolkes således, at de er til hinder for nationale retsforordninger, der begrænser størrelsen af det beløb, som kan kræves tilbagebetalt af den privatperson, hvis rettigheder er blevet tilsidesat?«

IV – Retsforhandlingerne for Domstolen

13. Der er indgivet skriftlige indlæg af Mariana Irimie, Rumænien, Kongeriget Spanien, Republiken Portugal og Europa-Kommissionen. Mariana Irimie, Rumænien, Kongeriget Spanien og Kommissionen har afgivet mundtlige indlæg under retsmødet den 17. oktober 2012.

14. Mariana Irimie har gjort gældende, at EU-retten er til hinder for en national lovgivning, der begrænser størrelsen af det tab (indkomsttab), som skal erstattes i det hele til den private, der har betalt en afgift i strid med EU-retten, idet der først tilkendes renter fra tidspunktet for fremsættelsen af kravet om tilbagebetaling og ikke fra betalingen af den ulovlige afgift.

15. Rumænien har anført, at rumænsk lovgivning tillader fuld erstatning for det tab, som er påført de afgiftspligtige, som har været pålagt at betale en afgift, der efterfølgende er kendt ulovlig. Herudover har Rumænien forklaret, at det henhører under medlemsstaternes kompetence at fastsætte nærmere bestemmelser om fremgangsmåden med hensyn til betaling af renter i relation til erstatning for tab til private, der er opstået som følge af betaling af afgifter, der er opkrævet i strid med EU-retten, forudsat, at midlerne med henblik herpå er i overensstemmelse med principperne om effektivitet, ækvivalens og proportionalitet.

16. Kongeriget Spanien har anført, at EU-retten i princippet ikke er til hinder for bestemmelser i national ret, som enten begrænser størrelsen af den erstatning, som en privatperson, hvis rettigheder er blevet krænket, kan gøre krav på, eller størrelsen af det beløb, der skal betales til denne for uretmæssig betaling. Ifølge Kongeriget Spanien er der alene tale om en overtrædelse af effektivitetsprincippet, hvis de udbetalte renter repræsenterer et så lavt beløb, at det »i væsentlig grad udtømmer retten til rentebetaling for sit indhold« eller helt reducerer denne ret til nul. Kongeriget Spanien er af den opfattelse, at betaling af rente fra tidspunktet for fremsættelsen af kravet om tilbagebetaling af den ulovlige afgift ikke udtømmer denne ret for sit indhold.

17. Den Portugisiske Republik har gjort gældende, at det tilkommer medlemsstaterne at fastsætte nærmere bestemmelser om fremgangsmåden med hensyn til det beløb, private har ret til ved tilsidesættelser af EU-retten, forudsat at denne fremgangsmåde ikke fører til en væsentlig nedsættelse af det beløb, som den pågældende har ret til, og således ikke kan anses for en hindring for udøvelsen af denne ret.

18. Ifølge Kommissionen er en bestemmelse i national ret, der, som i den foreliggende sag, væsentligt begrænser retten for den afgiftspligtige til at få dækket sine tab, der er opstået som følge af den manglende rådighed over det ulovligt opkrævede beløb, ikke i overensstemmelse med effektivitetsprincippet.

V – Retlig vurdering

19. Indledningsvis bemærkes, at det ikke tilkommer Domstolen at foretage en retlig kvalifikation af den stævning, som Mariana Irimie har indgivet til den forelæggende ret. Det påhviler sagsøgeren i hovedsagen at præcisere karakteren af og grundlaget for hendes søgsmål (krav om tilbagebetaling eller krav om erstatning) under den forelæggende rets kontrol⁶.

20. Det fremgår af ordlyden af den forelæggende rets præjudicielle spørgsmål, at det søgsmål, der er anlagt af Mariana Irimie ved denne ret, vedrører en påstand om erstatning for det tab, der er opstået som følge af tilsidesættelse af EU-retten. Med forbehold for den forelæggende rets efterfølgende prøvelse og på grundlag af sagsakterne for Domstolen omfatter Mariana Irimies søgsmål imidlertid tilsyneladende et krav om tilbagebetaling af en afgift opkrævet i strid med EU-retten, og nærmere bestemt artikel 110 TEUF⁷, samt om betaling af lovbestemte renter for perioden fra datoen for betalingen af denne afgift og datoen for den faktiske tilbagebetaling heraf.

21. Det fremgår af fast og lang retspraksis, at selv om der ikke findes EU-retlige bestemmelser om tilbagebetaling af nationale afgifter, som er uforenelige med EU-retten, er retten til at kræve tilbagebetaling af disse afgifter en konsekvens af og et supplement til de rettigheder, som er tillagt borgerne i de EU-retlige bestemmelser, således som disse er blevet fortolket af Domstolen. Medlemsstaten er således forpligtet⁸ til at tilbagebetale afgifter, der er opkrævet i strid med EU-retten, og denne ret til tilbagebetaling er en subjektiv ret, der følger af Unionens retsorden⁹.

22. I mangel af EU-retlige bestemmelser på området tilkommer det hver enkelt medlemsstat under anvendelse af princippet om medlemsstaternes procesautonomi i sin interne retsorden at udpege de kompetente retter og fastsætte de processuelle regler om fremgangsmåden for sagsanlæg til sikring af beskyttelsen af de rettigheder, som EU-retten medfører for borgerne, på betingelse af, at disse bestemmelser om fremgangsmåden dels ikke må være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende søgsmål på grundlag af national ret (ækvivalensprincippet), dels ikke i praksis gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der tillægges i henhold til Unionens retsorden (effektivitetsprincippet)¹⁰. Selv om princippet om medlemsstaternes procesautonomi overlader det til den enkelte medlemsstats retsorden at fastsætte de nødvendige retsmidler til sikring af borgernes rettigheder i henhold til EU-retten, må dette princip, i modsætning til det af Kongeriget Spanien og Republikken Portugal i dette forslags punkt 16 og 17 anførte, desuden ikke have som konsekvens at begrænse eller bringe selve indholdet i disse rettigheder i fare.

23. Mens princippet om tilbagebetaling af nationale afgifter, som er uforenelige med EU-retten, er veletableret, har pligten for en medlemsstat, som har opkrævet en afgift i strid med EU-retten, til at betale renter af det beløb, som skal tilbagebetales, givet anledning til spørgsmål.

6 — Jf. dom af 8.3.2011, forenede sager C-397/98 og C-410/98, Metallgesellschaft m.fl., Sml. I, s. 1727, præmis 81, af 12.12.2006, sag C-446/04, Test Claimants in FII Group Litigation, Sml. I, s. 1753, præmis 201, og af 13.3.2007, sag C-524/04, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation, Sml. I, s. 2107, præmis 109.

7 — Det skal bemærkes, at artikel 110 TEUF er umiddelbart anvendelig. Jf. dom af 29.4.1982, sag 17/81, Pabst & Richarz, Sml. s. 1331. Det påhviler således alle myndigheder i medlemsstaterne at sikre overholdelsen heraf inden for deres kompetenceområder.

8 — Da afslag på tilbagebetaling af en afgift, som er opkrævet ulovligt, er en begrænsning af en subjektiv ret, som udspringer af Unionens retsorden, har Domstolen fastslået, at den bør fortolkes restriktivt. Den direkte indvirkning af den ulovlige afgift på køberen – forudsat, at den indebærer en uberettiget berigelse for den afgiftspligtige person – udgør den eneste undtagelse til retten til tilbagebetaling af afgifter, som er opkrævet i strid med EU-retten. Jf. dom af 6.9.2011, sag C-398/09, Lady Kid m.fl., Sml. I, s. 7375, præmis 20. I denne henseende bemærkes, at Domstolen i præmis 21 i den nævnte dom fastholdt sin retspraksis, hvorefter tilbagebetaling af denne til den handlende, selv for det tilfælde, at det er godtgjort, at den ulovlige afgift er overvæltet på tredjepart, ikke nødvendigvis fører til en uberettiget berigelse for denne, idet indregningen af den pågældende afgift i priserne kan have påført ham et tab som følge af mindsket salgsmængde.

9 — Jf. dom af 19.7.2012, sag C-591/10, Littlewood Retail m.fl., præmis 24 og den deri nævnte retspraksis.

10 — Jf. i denne retning dommen i sagen Metallgesellschaft m.fl., præmis 85, og i sagen Test Claimants in the FII Group Litigation, præmis 203.

24. I dommen i sagen *Ansaldo Energia m.fl.*¹¹ blev betaling af renter således betragtet som et accessorisk spørgsmål i forhold til spørgsmålet om tilbagebetaling af de afgifter, som er uforenelige med EU-retten, og det tilkom de nationale myndigheder at træffe afgørelse om dette spørgsmål ved anvendelse af de nationale bestemmelser om rentesatser og om fastsættelse af datoen, hvorfra renterne skulle beregnes.

25. Denne tilgangsvinkel kunne opfattes således, at ikke blot spørgsmålet om fremgangsmåden med hensyn til beregningen af rente af de afgifter, som skal tilbagebetales, men ligeledes spørgsmålet om selve retten for den afgiftspligtige til at modtage sådanne renter i det væsentlige overlades til national ret.

26. Selv om Domstolen i dommen i sagen *Metallgesellschaft m.fl.* i præmis 86 fastslog, at »eventuel« betaling af renter af uretmæssigt opkrævede afgifter¹² var et accessorisk spørgsmål, fastslog den imidlertid med henvisning til de faktiske omstændigheder i den nævnte sag, at kravet om betaling af rente, der omfattede omkostningerne forbundet med den manglende rådighed over de beløb, der blev udbetalt i strid med EU-retten, ikke var accessorisk, men udgjorde selve grundlaget for sagsøgerne i hovedsagerens krav. Ifølge Domstolen fulgte tilsidesættelsen af fællesskabsretten ikke blot af betalingen af selve skatten, men ligeledes af den omstændighed, at der var tale om forskudsskat¹³. Under disse omstændigheder havde tilkendelsen af renter karakter af »tilbagebetaling« af det, som uretmæssigt var betalt, og var uomgængeligt nødvendigt for at overholde traktatens regler. Følgelig havde sagsøgerne i hovedsagerne ret til bl.a. betaling af rente af de beløb, der var betalt i perioden fra den for tidlige betaling af skatten og til forfaldstidspunktet.

27. Det kan ganske vist indvendes, at dommen i sagen *Metallgesellschaft m.fl.* bør begrænses til de særlige omstændigheder i de pågældende sager og således til betaling af forskudsskat. Domstolen tog imidlertid i dommen i sagen *Test Claimants in the FII Group Litigation*¹⁴ i mere generelle vendinger stilling til spørgsmålet om betaling af diskriminerende skatter¹⁵ og fastslog, at når en medlemsstat har opkrævet afgifter i strid med EU-retten, har borgerne ret til tilbagebetaling ikke alene af den uberettiget opkrævede skat eller afgift, men ligeledes af de beløb, der er betalt til denne medlemsstat eller tilbageholdt af denne i direkte forbindelse med denne skat.

28. I forbindelse med den nyligt afsagte dom i sagen *Littlewood Retail m.fl.* fastslog Domstolen med henvisning til dommen i sagen *Metallgesellschaft m.fl.* og i sagen *Test Claimants in FII Group Litigation*, at medlemsstaterne er forpligtet til at tilbagebetale de beløb, med renter, der er opkrævet i form af afgifter i strid med EU-retten¹⁶. Domstolen fastslog, at det tilkommer hver enkelt medlemsstat

11 — Dom af 15.9.1998, forenede sager C-279/96 - C-281/96, Sml. I, s. 5025, præmis 20. Jf. ligeledes dom af 7.9.2006, sag C-470/04, N, Sml. I, s. 7409, præmis 61.

12 — Det skal imidlertid bemærkes, at ordet »eventuel« ikke indgår i den engelske sprogudgave af dommen i den sag, hvor processproget var engelsk.

13 — I den nævnte dom fastslog Domstolen, at det ikke var den omstændighed, at der i Det Forenede Kongerige var blevet opkrævet en skat i forbindelse med et datterselskabs udbetaling af udbytte til sit moderselskab, der var i strid med fællesskabsretten, men det forhold, at datterselskaber, der er hjemmehørende i Det Forenede Kongerige, af moderselskaber, der har hjemsted i en anden medlemsstat, var forpligtet til at betale en sådan skat i form af en forskudsskat, mens hjemmehørende datterselskaber af hjemmehørende moderselskaber havde mulighed for at undgå forpligtelsen hertil, jf. dommens præmis 83.

14 — Jf. ligeledes dommen i sagen *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation*, præmis 112.

15 — I det foreliggende tilfælde var der tale ikke om en fremskyndet betaling af en afgift, men om afgiftens uforenelighed med traktaten.

16 — Jf. dommen i sagen *Littlewood Retail m.fl.*, præmis 25 og 26.

i sin interne retsorden at fastsætte betingelserne for, hvordan sådanne renter skal betales, og nævnte i den forbindelse rentesatsen og metoden til beregning af disse renter, idet de nationale regler ikke må fratage den afgiftspligtige en passende kompensation for det tab, der er opstået som følge af betalingen af ikke-skyldig moms¹⁷.

29. Den ret til renter, som en passende kompensation for det tab, der er opstået som følge af fejlagtige betaling af afgift i strid med EU-retten, omfatter, er efter dommen i sagen Littlewoods Retail m.fl. i mine øjne på lige fod¹⁸ med retten til tilbagebetaling af denne afgift og udgør derfor en subjektiv ret, som udspringer af Unionens retsorden¹⁹. Denne subjektive ret indebærer nødvendigvis, efter min opfattelse, betaling af renter fra den dato, hvor afgiften blev betalt. Det er åbenlyst, at det er fra denne dato og ikke fra en vilkårlig efterfølgende dato, at den afgiftspligtige lider tab som følge af den manglende rådighed over det pågældende pengebeløb.

30. Det er i øvrigt velkendt, at de afgiftspligtige, i tilfælde af manglende afgiftsbetaling, i princippet, og medmindre der foreligger helt særlige omstændigheder, er forpligtede til at betale forfaldne afgifter til medlemsstaternes statskasser, renter af disse afgifter efter deres forfaldsdato tillige med strafafgift ved forsinket betaling og/eller bøder²⁰.

31. Helt subsidiært, og for det tilfælde, at Mariana Irimies påstand i hovedsagen må anses for at være et krav om erstatning for et tab, der er lidt som følge af medlemsstatens tilsidesættelse af EU-retten, er det spørgsmålet, om en medlemsstats tilsidesættelse af artikel 110 TEUF, under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende, giver de afgiftspligtige en ret til erstatning og renter størrelsesmæssigt svarende ikke blot til afgiften, der er opkrævet i strid med EU-retten, men også til de lovbestemte renter, som er påløbet denne afgift siden betalingsdatoen.

32. Domstolen har fastslået, at princippet om statens erstatningsansvar for tab, som er forvoldt borgerne på grund af tilsidesættelser af EU-retten, der må tilregnes staten, følger af selve traktatens system²¹. Det følger af Domstolens dom af 5. marts 1996 i sagen Brasserie du pecheur og Factortame²², at erstatning for skader, der er påført privatpersoner ved overtrædelser af EU-retten, bør stå i et passende forhold til det lidt tab og være egnede til at sikre en effektiv beskyttelse af deres rettigheder. Særligt hvad angår tabet har Domstolen i dommen i sagen Metalgesellschaft m.fl. fastslået, at fuld erstatning for det påførte tab i den nævnte sammenhæng ikke må udelade faktorer som f.eks. den tid, der er gået, hvorved værdien af erstatningen reelt kan blive reduceret²³. Domstolen har i dom af 13. juli 2006, Manfredi m.fl.²⁴, desuden fastslået, at det følger af effektivitetsprincippet og af

17 — Det skal således bemærkes, at det fremgår af præmis 8 i dommen i sagen Littlewood Retail m.fl., at datoen, hvorfra renterne skal beregnes ifølge engelsk ret, som fandt anvendelse i sagen, var datoen, hvorfra de britiske skattemyndigheder havde modtaget den for meget betalte moms, og indtil den dato, hvor disse myndigheder havde tilbagebetalt det beløb, som renterne skulle beregnes af. Jeg mener, at den omstændighed, at der i denne doms præmis 27 blandt de betingelser, som det tilkommer den nationale retsorden i hver enkelt medlemsstat at fastsætte, ikke nævnes den dato, hvorfra renterne skal beregnes, er meget sigende. Det drejer sig efter min mening om en stiltiende godkendelse fra Domstolens side af den periode, hvor der skulle betales renter efter engelsk ret, og fastsættelsen af en subjektiv ret til et renteniveau, der svarer til en passende erstatning for det tab, der er opstået som følge af betaling af afgiften.

18 — I punkt 30 i sit forslag til afgørelse i sagen Littlewoods Retail m.fl. anførte generaladvokat Trstenjak, at »[d]en afgiftspligtige person har således ret til tilbagebetaling af afgiften samt ret til betaling af renter. Disse rettigheder tilkommer den afgiftspligtige person i medfør af de EU-retlige bestemmelser, hvorefter de opkrævede afgifter er forbudt«.

19 — Jf. punkt 21 i dette forslag til afgørelse. I denne henseende skal det bemærkes, at Domstolen i dommen i sagen Littlewood Retail m.fl. ikke udtalte sig om, at spørgsmålet om renter skulle være af accessoriske art.

20 — Morarente og bøder på det afgiftsmæssige område er de tvangsmidler, som medlemsstaterne benytter af hensyn til den almene interesse for at sikre den (rettidige) betaling af skatter og afgifter, der skyldes af skatte- og afgiftspligtige personer.

21 — Jf. dom af 19.11.1991, forenede sager C-6/90 og 9/90, Frankovich m.fl., Sml. I, s. 5337, præmis 35, og af 8.10.1996, forenede sager C-178/98, C-179/94 og C-188/94 - C-190/94, Dillenkofer m.fl., Sml. s. 4845, præmis 20.

22 — Forenede sager C-46/93 og C-48/93, Sml. I, s. 1029, præmis 82.

23 — Jf. præmis 94.

24 — Forenede sager C-295/04 - C 298/04, Sml. I, s. 6619, præmis 100.

princippet om, at enhver har ret til at kræve erstatning for skade påført dem som følge af en aftale eller en adfærd, der kan begrænse eller fordreje konkurrencen, at de skadelidte ikke kun skal kunne kræve en egentlig erstatning (*damnum emergens*), men ligeledes erstatning for tabt fortjeneste (*lucrum cessans*) samt renter.

33. Under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende forekommer tilkendelse af renter fra den dato, hvor den pågældende afgift blev betalt, mig uomgængeligt nødvendig for at sikre en passende erstatning for det tab, der følger af tilsidesættelsen af artikel 110 TEUF, idet det er fra denne dato, at den afgiftspligtige har lidt tab som følge af den manglende rådighed over det pågældende pengebeløb.

34. I lyset af vurderingen i punkt 22-33 i dette forslag til afgørelse mener jeg, at det er ufornuddigt at undersøge, om begrænsningen i rumænsk ret af den erstatning, som Mariana Irimie kan opnå, er forenelig med principperne om effektivitet og proportionalitet samt med ejendomsretten, der er fastsat i artikel 6 TEU, sammenholdt med chartrets artikel 17.

VI – Forslag til afgørelse

35. Henset til ovenstående betragtninger foreslår jeg Domstolen at besvare det præjudicielle spørgsmål fra Tribunalul Sibiu således:

»EU-retten skal fortolkes således, at hvis en medlemsstat har opkrævet en afgift i strid med EU-retten, i det foreliggende tilfælde artikel 110 TEUF, er denne medlemsstat forpligtet til at tilbagebetale denne afgift og til at betale renter af dette beløb fra den dato, hvor den afgiftspligtige betalte afgiften.«